

فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری

صفحه‌ی اصلی وب سایت مجله:

www.jqe.scu.ac.ir

شاپا الکترونیکی: ۴۲۷۱-۲۷۱۷

شاپا چاپی: ۵۸۵۰-۲۰۰۸

مدل‌سازی و سنجش اثرگذاری شوک‌های مثبت جانب عرضه در بخش مالی اقتصاد ایران

داود منظور^۱ *، سجاد رجبی^۲ **، رضا رنجبران^۳ ***

* دانشیار اقتصاد، گروه اقتصاد انرژی، دانشکده اقتصاد، دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران.

ایمیل: manzoor@isu.ac.ir

[0000-0003-4431-6704](tel:0000-0003-4431-6704)

آدرس پستی: تهران، بزرگراه چمران، پل مدیریت، دانشگاه امام صادق (ع): ۱۴۶۵۹۴۳۶۸۱

** دانشجوی دکتری اقتصاد نفت و گاز، گروه اقتصاد انرژی، دانشکده اقتصاد، دانشگاه امام صادق (ع) تهران، ایران. (نویسنده‌ی مسئول)

ایمیل: sajadrajabi@isu.ac.ir

*** دانشجوی دکتری مدیریت قراردادهای بین‌المللی نفت و گاز، گروه اقتصاد انرژی، دانشکده اقتصاد، دانشگاه امام صادق (ع) تهران، ایران.

ایمیل: r.ranjbaran@isu.ac.ir

اطلاعات مقاله	طبقه‌بندی JEL	واژگان کلیدی
تاریخ دریافت: ۱۱ شهریور ۱۳۹۸ تاریخ بازنگری: ۱۰ بهمن ۱۳۹۹ تاریخ پذیرش: ۱۲ بهمن ۱۳۹۹	C67, Q11, G21, G22	شوک مثبت، عرضه، بانک، بیمه، نهاد مالی، داده-ستانده

قدردانی: از تمامی افراد و موسساتی که در انجام این تحقیق مولف را مساعدت نمودند، قدردانی می‌شود.
تضاد منافع: نویسندگان مقاله اعلام می‌کنند که در انتشار مقاله ارائه شده تضاد منافعی وجود ندارد.
منابع مالی: نویسندگان هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ارجاع به مقاله:

منظور، داود، رجبی، سجاد و رنجبران، رضا. (۱۴۰۱). مدل‌سازی و سنجش اثرگذاری شوک‌های مثبت جانب عرضه در بخش مالی اقتصاد ایران. *فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)*، ۱۹(۲)، ۱-۳۶.

 [10.22055/JQE.2021.30929.2142](https://doi.org/10.22055/JQE.2021.30929.2142)

© 2022 Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

چکیده گسترده

معرفی:

یکی از مهم‌ترین سؤالات اقتصاددانان تبیین رابطه بین بخش حقیقی و بخش مالی در اقتصاد است. چراکه درک این رابطه اقتصاددانان را جهت برنامه‌ریزی برای نیل به رشد اقتصادی یاری می‌نماید. بخش مالی یکی از مهم‌ترین عوامل در شکل‌دهی تولید و همچنین یکی از ضروری‌ترین حلقه‌های ایجاد بخش‌های مختلف اقتصادی است، لذا شناخت اثر تغییر این بخش بر سایر بخش‌های اقتصاد ضروری است. در این راستا هدف این مقاله ارزیابی جایگاه واسطه‌های مالی در کشور و تبیین تأثیر و تأثرات آن بر سایر بخش‌های اقتصادی است.

متدولوژی:

این مقاله با استفاده از روش حذف فرضی جزئی دیازنباخر و لهر (۲۰۱۳) که نسخه‌ای تعمیم‌یافته از روش‌های حذف فرضی در ارزیابی بخش‌های اقتصادی جدول داده-ستانده استفاده و به بررسی آثار و تبعات بروز شوک مثبت ۱۰ درصدی در زیربخش‌های مالی اقتصاد ایران شامل زیربخش بانک، زیربخش بیمه و زیربخش واسطه‌های مالی پرداخته شده است. جدول مورد استفاده در این پژوهش جدول داده-ستانده سال ۱۳۹۶ می‌باشد که از طریق روش نیمه آماری راس و بر مبنای جدول داده-ستانده ۱۳۹۰، محاسبه شده است. جدول تحلیلی داده-ستانده، یک جدول مقارن بخش در بخش با کالا در کالا است.

یافته:

در اثر بروز شوک مثبت در عرصه خدمات بانکی ۵ بخش با بیشترین ارزش افزوده مواجه خواهند شد که عبارتند از ساختمان‌های مسکونی، ساختمان‌های غیر مسکونی، تأمین اجتماعی اجباری، دامداری و امور انتظامی. در اثر بروز شوک مثبت به بخش واسطه‌های مالی ۵ بخش با بیشترین ارزش افزوده مواجه خواهند شد که عبارتند از: ساخت محصولات اساسی آهن و فولاد، ساخت سایر فلزات اساسی و ریخته‌گری فلزات، ساخت، تعمیر و نصب محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری، ساخت وسایل نقلیه موتوری و سایر تجهیزات حمل‌ونقل و قطعات و وسایل الحاقی آن‌ها و دامداری. در اثر بروز شوک مثبت به بخش بیمه بخش‌هایی که بیشترین ارزش افزوده را ایجاد خواهند کرد عبارتند از: ساختمان‌های غیرمسکونی، استخراج زغال‌سنگ و لینییت، ساخت، تعمیر و نصب محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری، استخراج سنگ، شن و خاک رس و حمل و نقل آبی.

نتیجه:

نتایج این مطالعه نشان می‌دهند در صورت افزایش ۱۰ درصدی عرضه خدمات بانکی (با کدهای ۶۴۱۱ و ۶۴۱۹ ISIC) در اقتصاد ایران، بخش «ساختمان‌های مسکونی» با افزایش ۱/۱۲ درصدی ارزش افزوده که برابر ۲۸۵۱۵۸۹ میلیون ریال می‌باشد، مواجه خواهد شد به طوری که ستانده واسطه‌ای آن ۱۹۸۲۹۳۱ میلیون ریال معادل ۵۲٪ درصد افزایش را شاهد بوده است. پس‌از این بخش نیز فعالیت‌های «ساختمان‌های غیرمسکونی»، «تأمین اجتماعی اجباری» و «دامداری» به ترتیب با ۱/۰۱ و ۸۵/۰٪ و ۷۹/۰٪ درصد افزایش ارزش افزوده روبه‌رو می‌شوند. در صورت افزایش ۱۰ درصدی عرضه خدمات واسطه‌های مالی (با کدهای ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۹، ۶۶۱، ۶۶۲ و ۶۶۳ ISIC) در اقتصاد ایران، بخش «ساخت محصولات اساسی آهن و فولاد» با افزایش ۶/۰٪ درصدی ارزش افزوده که برابر ۷۵۱۳۵۷ میلیون ریال می‌باشد، مواجه خواهد شد به طوری که ستانده واسطه‌ای آن ۱۶۱۷۴۸ میلیون ریال معادل ۶/۰٪ درصد افزایش را شاهد بوده است. پس‌از این بخش نیز فعالیت‌های «ساخت سایر فلزات اساسی و ریخته‌گری فلزات»، «ساخت، تعمیر و نصب محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری» و «ساخت وسایل نقلیه موتوری و سایر تجهیزات حمل‌ونقل و قطعات و وسایل الحاقی آن‌ها» به ترتیب با ۵۲/۰٪ و ۴۸/۰٪ و ۴۷/۰٪ درصد افزایش ارزش افزوده روبه‌رو می‌شوند. در صورت افزایش ۱۰ درصدی عرضه خدمات بیمه (با کدهای ۶۵۱، ۶۵۲ و ۶۵۳ ISIC) در

اقتصاد ایران، بخش «ساختمان‌های غیرمسکونی» با افزایش ۵۳٪ درصدی ارزش افزوده که برابر ۱۹۴۰۱۶۶ میلیون ریال می‌باشد، مواجه خواهد شد به طوری که ستانده واسطه‌ای آن ۱۲۲۴۲۰۳ میلیون ریال معادل ۲۶٪ درصد افزایش را شاهد بوده است. پس از این بخش نیز فعالیت‌های «استخراج زغال‌سنگ و لینییت»، «ساخت، تعمیر و نصب محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری» و «استخراج سنگ، شن و خاک رس» به ترتیب با ۴۶٪ و ۳۹٪ و ۳۰٪ درصد افزایش ارزش افزوده روبه رو می‌شوند. در نهایت تمام انواع خدمات مالی تجمع و افزایش عرضه ۱۰ درصدی بخش مالی در اقتصاد ایران مورد تدقیق قرار گرفت و نتایج نشان داد بخش «ساختمان‌های غیرمسکونی» با افزایش ۱/۶۹ درصدی ارزش افزوده که برابر ۶۱۴۶۲۷ میلیون ریال می‌باشد، مواجه خواهد شد به طوری که ستانده واسطه‌ای آن به میزان ۳۸۷۸۲۶۳ میلیون ریال (۸۲٪ درصد) با افزایش روبه رو می‌شود. پس از آن نیز بخش‌های «ساخت، تعمیر و نصب محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری»، «ساختمان‌های مسکونی» و «دامداری» به ترتیب با ۵۷٪ و ۵۰٪ و ۴۰٪ درصد افزایش ارزش افزوده روبه رو می‌شوند.

Reference

- Aghamohammadi Renani, S., Vaez Barzani, M., Dallali Esfahani, R., & Ghasemi, M. (2013). Analyzing the Impact of Intermediary Products of Commercial Banks on Iran's Economic Instability (1981-2007). *QJER*, 13(2), 107-128. Retrieved from <http://ecor.modares.ac.ir/article-18-2474-fa.html>. (in Persian)
- Balke, N. S., & Brown, S. P. (2018). Oil supply shocks and the U.S. economy: An estimated DSGE model. *Energy Policy*, 116, 357-372. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2018.02.027>
- Barghi Oskooee, M. M., & Mohammadi Bilankohi, A. (2016). The Investigation of Effect of Trade on Energy Consumption in D8 Countries. *jemr*, 7(25), 217-241. <https://doi.org/10.18869/acadpub.jemr.7.25.217>. (in Persian)
- Bemanpoor, M. (2016). *Computable general equilibrium modeling (practical approach)*. Tehran: ISU press. (in Persian)
- CBI (2010). Metadata: Input-Output table. *Central Bank of the Islamic Republic of Iran*, 1(1), 1-20. (in Persian)

- Chenery, H. B., & Watanabe, T. (1958). International Comparisons of the Structure of Production. *Econometrica*, 26(4), 487. <https://doi.org/10.2307/1907514>
- Dalali Esfahani, R., Vaez Barzani, M., & Rafiei, R. (2008). The Impact of Financial Intermediaries on Iran's Economic Growth. *Journal of Macroeconomics*, 8.1(28), 13–30. Retrieved from http://jes.journals.umz.ac.ir/article_105.html . (in Persian)
- Dehghan Shourkand, H. (2017). Application of Extended Hypothetical Extraction Method in Measuring the Importance of Economic Sectors of Iran. Allameh Tabataba'i University. Tehran, Iran. (in Persian)
- Dietzenbacher, E., & Lahr, M. L. (2013). EXPANDING EXTRACTIONS. *Economic Systems Research*, 25(3), 341–360. <https://doi.org/10.1080/09535314.2013.774266>
- Fazlzadeh, A., & Tajvidi, M. (2008). Energy Management in Iranian Industries: A Case Study: The Causal Relationship between Electricity Consumption and Small Value Added Value of Small Industries. *Energy Economics Studies*, 19, 5–29. (in Persian)
- Fethi, S., & Katircioglu, S. (2015). The role of the financial sector in the UK economy: Evidence from a seasonal cointegration analysis. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 28(1), 717–737. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2015.1084476>
- Freytag, A., & Fricke, S. (2017). Sectoral linkages of financial services as channels of economic development—An input–output analysis of the Nigerian and Kenyan economies. *Review of Development Finance*, 7(1), 36–44. <https://doi.org/10.1016/j.rdf.2017.01.004>
- Henderson, H. V., & Searle, S. R. (1981). On Deriving the Inverse of a Sum of Matrices. *SIAM Review*, 23(1), 53–60. <https://doi.org/10.1137/1023004>
- Hesani, M. A. (2003). The nature and functions of banking and quasi-banking financial intermediaries. *Religion and Communication*, 20(9), 37–52. Retrieved from <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/21137> . (in Persian)
- Hicks, J. (1969). *A theory of economic history* (Vol. 9). Oxford: Oxford University Press.

- Hirschman, A. O. (1958). *The strategy of economic development* (No. 04; HD82, H5.).
- Hristov, N., Hülsewig, O., & Wollmershäuser, T. (2012). Loan supply shocks during the financial crisis: Evidence for the Euro area. *Journal of International Money and Finance*, 31(3), 569–592. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2011.10.007>
- Ibrahim, M., & Alagidede, P. (2017). Financial sector development, economic volatility and shocks in sub-Saharan Africa. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 484, 66–81. <https://doi.org/10.1016/j.physa.2017.04.142>
- International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC) Revision 4. (2017). Statistical Center of Iran. (in Persian)
- Jahangard, E. (2005). Evaluation of input-output table modifying methods in Iran. *Economic Growth and Development Research (EGDR)*, 5(3), 91–109. Retrieved from <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=62484>. (in Persian)
- Jumbe, C. B. (2004). Cointegration and causality between electricity consumption and GDP: Empirical evidence from Malawi. *Energy Economics*, 26(1), 61–68. [https://doi.org/10.1016/S0140-9883\(03\)00058-6](https://doi.org/10.1016/S0140-9883(03)00058-6)
- Karimzadeh, M., & Soltani, A. (2010). Estimation of Long-Term Relationship between Financial Intermediation Industry Stock Price Index and Monetary Macro Variables Using ARDL Method. *Financial Accounting*, 2(6), 1–18. Retrieved from <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=113935>. (in Persian)
- Lucas Jr, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. *Journal of monetary economics*, 22(1), 3-42.
- McCaig, B., & Stengos, T. (2005). Financial intermediation and growth: Some robustness results. *Economics Letters*, 88(3), 306–312. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2004.12.031>
- Mohammadi, T., nazeman, h., & khodaparast persarai, Y. (2014). A Dynamic Causality Relation Between Financial Development, Trade Openness and Economic Growth: A Comparison Between Iran and Norway. *Journal of Iranian Energy Economics*, 3(10), 151–178. Retrieved from https://jjee.atu.ac.ir/article_537.html. (in Persian)

- Moshfegh, Z., Ramezanzadeh, G., Sherkat, A., Soleimani, M., & Banoee, A. A. (2014). Evaluation of Conventional RAS and Modified RAS Methods in Updating the Input-Output Coefficients of the Iranian Economy with Emphasis on Different Divisions of Exogenous Statistics. *Iranian Economic Research*, 19(58), 117–152. Retrieved from https://ijer.atu.ac.ir/article_980.html. (in Persian)
- Nasrollahi, Z., & Hosseini, A. (2017). Investigating the Relationship between Financial Development and Underground Economy in Iran. *Sustainable Growth and Development Research (Economic Research)*, 17(2), 1–24. Retrieved from <http://ecor.modares.ac.ir/article-18-9592-fa.html>. (in Persian)
- Patrick, H. T. (1966). Financial development and economic growth in underdeveloped countries. *Economic development and Cultural change*, 14(2), 174-189.
- Rasmussen, P. N. (1956). *Studies in inter-sectoral relations* (Vol. 15). E. Harck.
- Sadeghi Shahdani, M. (2016). *Input-Output Modeling* (1st ed.). Tehran: ISU press. (in Persian)
- Salahmanesh, A., Arman, A., Alaei, R. (2021). Examining the effect of economic freedom on financial development. *Quarterly Journal of Quantitative Economics (JQE)*, 18(3), 65-98. doi: 10.22055/jqe.2019.28798.2048 (in persian).
- Savari, A., Fatrus, M., Haji, G., Najafizadeh, A. (2020). Asymmetric analysis of the effect of energy consumption and financial development on economic growth in Iran: Application of nonlinear ARDL method. *Quarterly Journal of Quantitative Economics (JQE)*, 17(3), 69-90. doi: 10.22055/jqe.2019.28107.2012 (in persian).
- Schumpeter, J. A., & Nichol, A. J. (1934). Robinson's economics of imperfect competition. *Journal of political economy*, 42(2), 249-259.
- Sepehrdost, H., & Afshari, F. (2016). Impact of Financial Development and Bank Credit Payments on Total Factor Productivity of Industrial Sector. *Applied Economic Studies in Iran*, 5(20), 221–251. <https://doi.org/10.22084/aes.2016.1673>. (in Persian)
- Shahabadi, A., & Mahmmodi, H. (2010). Investigating Relationship between Financial Intermediary Development and Values Added of Agricultural Sector (Case Study of Iran). *Economics and Agricultural*

- Development*), 24(4). <https://doi.org/10.22067/jead2.v1389i4.8199>. (in Persian)
- Statistical Center of Iran. (2018) Iran's National accounts. <https://www.amar.org.ir/> (in Persian)
- Tarahami, F. (2011). The analysis of financial services sector effects in the Iranian economy. *Financial and monetary economics*, 17(30), 181–208. <https://doi.org/10.22067/pm.v17i30.27244>. (in Persian)
- Tavassoli, S., & Mohajeri, P. (2017). Assessing the Importance of Health Sector Using The Partial Extraction Method, the Case Study of Iranian Economy. *Economic Growth and Development Research (EGDR)*, 8(29), 77–96. Retrieved from http://egdr.journals.pnu.ac.ir/article_3391.html . (in Persian)
- Vali Nejad, M. (2001). Security and development, financial development and financial intermediaries. *Political-economic information*, 15(163-164), 5–27. (in Persian)
- Zarra-Nezhad, M., & Hosseinpoor, A. (2014). The Effect of Financial Development on Income Inequality in Iran's Economy. *Econometric modeling*, 1(1), 1–19. <https://doi.org/10.22075/jem.2017.1494>. (in Persian)
- Zohori, A. (2014). *Evaluation of RAS and GRAS methods in updating input-output tables with positive and negative data in Iranian economy* (Master). Allameh Tabatabaee University, Tehran. (in Persian)